

CINC NOTES PER A UNA PRESENTACIÓ D'IMPASSE* DE FELIU FORMOSA

1. Feliu Formosa ha publicat aquest seu darrer llibre en una col·lecció ben singular: *Jardins de Samarcanda*, una col·lecció que és també un àmbit al voltant del quan es reuneixen, amb una certa periodicitat, amb un cert ritual, adeptes de la poesia, uns *jardins* que comencen a escampar l'aroma de la seva gerdor per entre l'erm de la societat catalana.

Una societat que assisteix, impassible, a una creixent mediocritat en tots els àmbits, a un igualitarisme «per sota»; que ha substituït la reflexió i la imaginació pel *zapping* i la imitació; que defineix el seu present amb epigònics *post*, sense importar massa quin substatiu posar al darrere. Que, en fi, veu créixer a la mateixa velocitat el materialisme més salvatge i la misèria moral més profunda.

Trobar el lloc de la poesia en un context semblant no és fàcil. (Tornaríem a recordar la gastada proposta «poesia en temps de misèria»). Fer pràctica de la poesia tampoc no ho és, ateses les enormes dificultats per difondre els textos; i no parlem tant de «publicar» poesia com de fer-la arribar al centenar escàs de veritables lectors que —això sí que ho sabem de cert— existeix als PP.CC.

Trobar el lloc a la poesia, dèiem, no és fàcil. Però hi ha poetes que s'entesten a cercar-lo, imaginant platges d'estels on descansar els seus somnis, els seus mots. La seva poesia. Un d'aquests poetes és Feliu Formosa.

2. Formosa és un poeta trasvestit d'home de teatre. Hi ha treballat «des de sempre», en tots els fronts: com a autor d'espectacles, com a director, com a actor, com a professor... I se sent i se sap home de teatre (una variant de l'*home de lletres*: aquell que sap que el mot és un crit —agònic, patètic—, el motor de la creativitat; un mot que genera un discurs, el poètic, que ara està «démodé»). A ningú no sembla interessar-li la subversió de llenguatge que és la poesia. Es prefereix el llenguatge que se situa al servei de l'ordre —i

* *Impasse*, de Feliu Formosa. *Jardins de Samarcanda*, 3. Eumo / Cafè Central. Barcelona, 1992.

el lloa i el justifica— a la poètica que crea el desordre, que oculta, que trasbalsa, que desvetlla, que inquieta. Que revolta.

3. Per seguir la trajectòria de Formosa com a poeta us aconsello de deixar-vos portar de la seva pròpia mà per anar resseguint els seus topants, en la magnífica solapa d'aquest llibre que el poeta signa i que, ella sola, ja val per tot el llibre. El rapidíssim repàs dels seus, fins ara, nou llibres és un lloable exercici d'autocrítica i de lucidesa que deixa, tanmateix, en difícil situació als «erudits» autors de la citació que encapçala el llibre.

Car la poètica de Formosa desconcerta. No és fàcil de codificar —com sembla que agradaria als erudits— un poema que evita el «déja lu» en la seva obra i que, en conseqüència, en cada llibre tracta d'assajar noves formes, nous rites; que mira de replantejar-se sempre els fonaments de la seva poètica.

I sabem prou bé que allò que no és codificable, allò que no es pot classificar en un pou o en un altre, senzillament, no existeix. Així és com resta desconeguda tanta i tanta obra *original* —la que no seria-litza motllos establerts— enfront a les apologies de l'ortodòxia.

El silenci sol ésser, en aquest context, còmplice de la ignorància o del desinterès.

Ara, els erudits tampoc no entendran la fina ironia —alguna cosa hauria d'haver après, després de tant traduir Brecht!— amb què Formosa dóna la volta a la qüestió, en citar-los i remarcar que ell «encara està a la recerca de la seva pròpia poètica». Després d'haver dut al català la dramaturgia de Kleist i de Schiller, la poesia de Goethe i de Trakl, Formosa posa en perill la continuïtat del futur públic de la seva obra en mostrar —un cop més— la dificultat per atrapar-lo en les xarxes del codificat.

4. Quant a *Impasse*, cal dir que es tracta d'un aplec de set conjunts de poemes, sota la influència de la plàstica, «sovint d'encàrrec, però mai *circumstancials* (en el sentit que tots sabem)» i que està ordenat amb cronologia inversa, de 1992 a 1979.

El llibre arrenca amb l'esplèndida *Commedia* adreçada a Fabià Puigcerver. Una elegia escrita en *terza rima* —tercets encadenats, com el Dant— que corprèn per la profunda justesa dels mots, per l'allegat a favor de la vida i a favor d'una certa manera de viure la

vida, per la interiorització de l'emoció que suscita a l'autor el record de l'amic perdut en unes circumstàncies especialment cruels. *Com-media* està cridat a ser, sens dubte, un punt de referència de la poesia catalana de fi de segle, alhora que esdevé tota una declaració programàtica,

*Ser únic és la prova de ser viu.
Ser mestre és no voler crear escola,
no donar res com a definitiu,*

*ni deixar-se guiar per una sola
idea de l'espai, de l'escenari...*

Segueixen a aquest poema llarg unes *Petites alegries*, paràfrasi de Kandinsky, potser: pura abstracció, en la qual el color —el «doll violeta» que encapçala el conjunt— és substituït per la paraula, pel dir del poeta,

*Un home pàl·lid lluita contra el buit amb un llapis
gruixut a la mà dreta...
(...)
...la llarga nota final, a favor nostre.*

Després vénen les aproximacions a les obres del pintor Miquel Mas, al fotògraf Toni Vidal i a les pintores Castillo, Marcos i Muri-llo. Acurades formes, per a pràctiques artístiques diferents, amb un ús mesurat de la metàfora.

Enmig, l'*Elisió*, la fuga davant la vista, escrit sota la influència de Paul Klee,

...Quan l'ull de res ja no s'estranya.

I les *Tres postals de Matisse*, d'una refinada sensualitat,

*No t'enganya el vermell transparent,
perquè queda el regust de l'efímer.
(...)*

*Per l'amor d'un perfil tan hipnòtic,
construïm amb el temps un camí.*

5. Fa pocs dies moria Josep M. Llompart. Amb ell se n'anava un excellent poeta —potser un punt de referència indispensable, en aquest temps fet de renúncies i d'abandonaments. Alguns comencen tot just a adonar-se que han perdut un germà gran que feia costat, que acompanyava pels camins poc fressats d'aquesta hora fosca.

Potser ara i aquí començarem a aprendre que amb Feliu Formosa tenim un mestre —quan tot just sabem veure-hi l'amic.

ANTONI CLAPÉS